

“ЯКЩО ЧУТНО ЛИШЕ ЧАСТИНУ ГОЛОСІВ, ЗАХИСТ НЕ МОЖЕ БУТИ ПОВНИМ”

ЯК **ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВИЙ ПІДХІД** ПОСИЛЮЄ
ЗАХИСТ НА РІВНІ ГРОМАД

Photo by Dmytro Vasyliov

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

Дослідження CIVIC у Малі, Сомалі, Україні та Ємені показують: механізми захисту на рівні громад (СВР), які виключають або маргіналізують жінок, молодь та інші групи, призводять до слабших результатів захисту для всіх. Інклюзивний захист — це не додатковий компонент гендерної рівності. Це необхідна умова ефективного захисту.

134

індивідуальних інтерв'ю

11

дискусії у фокус-групах

4

контексти країн

ЧОМУ ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВИЙ ПІДХІД ДО СВР ВАЖЛИВИЙ

Захист на рівні громад може відтворювати суспільні нерівності. Коли у захисних механізмах домінують чоловіки або коли питання, що турбують жінок, відсуваються на другий план чи розглядаються як «жіночі питання», захист стає неповним — не через брак намірів, а через брак різних поглядів.

Коли жінки мають змістовну участь у механізмах СВР, громади краще виявляють ризики, охоплюють більше постраждалих, посилюють мережі раннього попередження, розробляють ефективніші рішення. Це підтверджується конкретними доказами.

“Захист не може бути гендерно сліпим. Якщо не враховувати гендерний вимір, половина населення залишається незахищеною.”

представник національної НУО, Сомалі

➤ СОМАЛІ

Жінки, залучені до СВР, першими виявили, що домогосподарства, очолювані жінками, у таборі ВПО Horseed виселяли втричі частіше за інші, оскільки вони не мали родичів-чоловіків для переговорів із орендодавцями. Задokumentовані ними випадки спонукали уряд до дій та вплинули на національні рекомендації щодо виселення.

➤ УКРАЇНА

Жінки у групах захисту на рівні громад виявили, що укриття не були забезпечені з урахуванням потреб жінок і дітей: не було засобів гігієни, обладнання для немовлят чи просторів, дружніх до дітей. Їхнє втручання допомогло це змінити.

ЧИТАЙТЕ ЗВІТ ТУТ

ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВИЙ ПІДХІД — ЦЕ НЕ ЛИШЕ ПРО ЖІНОК

Дослідження спростовує припущення, що гендерно чутливий захист означає пріоритет жінок над чоловіками. У кількох контекстах чоловіки також стикаються з гострими та непропорційними ризиками, які ефективні механізми СВР мають враховувати.

60%

жертв серед дорослого цивільного населення в Україні — чоловіки, що формується нормами мобільності, а не цілеспрямованою зброєю.

МАЛІ ТА СОМАЛІ

Молоді чоловіки стикаються із затриманнями, примусовим вербуванням та позасудовими вбивствами через те, що вони є чоловіками комбатантного віку.

Коли чоловіків затримують, вбивають або мобілізують, жінки часто залишаються єдиними головами домогосподарств. Це додає нові рівні вразливості до ситуацій, які і так нестабільні. Гендерно чутливий захист означає розуміти, як конфлікт по-різному впливає на жінок, чоловіків, дівчат, хлопців, і розробляти рішення, враховуючи усі ці реалії разом.

➤ СОМАЛІ

Жінки й чоловіки у групах СВР, підтриманих CIVIC, спільно працювали, щоб зупинити переслідування з боку збройних формувань біля пунктів доступу до води в таборі ВПО. Жінки побудували довіру з постраждалими, а чоловіки супроводили їх до поліції. Протягом двох тижнів переслідування припинилися. Жодна зі сторін не змогла б досягти цього самостійно.

Photo by Anouk Delafontaine/Euro Queen Union

Photo by saved Foundation

➤ ЄМЕН

Жінки у групах CBP, підтриманих CIVIC, стикалися з переслідуваннями та вимаганням на військових блокпостах. Вони повідомили про ці проблеми жінкам-членкиням CPG, які залучили колеги-чоловіків до прямого діалогу з військовими представниками. Спільними зусиллями їм вдалося домогтися залучення жінок-офіцерок на блокпостах і створення окремих просторів для проведення оглядів жінок. Ані жінки, ані чоловіки не змогли б досягти цього одне без одного.

ІНТЕРСЕКЦІЙНІСТЬ: ГЕНДЕР — НЕ ЄДИНИЙ БАР'ЄР

Гендер впливає на ризики захисту, але не діє окремо. Вік, інвалідність, статус ВПО, кланова чи етнічна належність та економічний стан можуть посилювати одне одного й визначати, хто найбільше виключений із захисних механізмів і найбільше наражається на небезпеку. У Сомалі активіст CBP пояснив це просто: «Молода жінка з міноритарного клану в таборі ВПО стикається з набагато більшими бар'єрами, ніж старший чоловік із домінантного клану, який живе в центрі міста». В Україні статус ветерана, інвалідність і гендер разом впливають як на авторитет людини, так і на її вразливість. У Малі та Ємені нижчий рівень грамотності й освіти серед дівчат посилює їхнє виключення із захисних форумів.

Механізми захисту, які враховують лише один вимір виключення, ризикують відтворювати інші. Ефективний CBP має враховувати весь спектр перетинних ідентичностей — а не лише гендер окремо.

ІНКЛЮЗІЯ НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ САМА СОБОЮ

Механізми захисту на рівні громад часто відтворюють нерівності, які існують у суспільствах, де вони працюють. Жінки часто недостатньо представлені на керівних ролях, відсунуті на другий план у змішаних форумах або обмежені обговоренням лише тих питань, які вважають «жіночими». Молодь, ВПО та люди з інвалідністю стикаються з подібними бар'єрами.

“ Попри зростання економічної ролі жінок в умовах конфлікту, це не забезпечило участі в ухваленні рішень. Їхній внесок досі недооцінюється у формальному лідерстві та врядуванні. ”

представник НУО, Ємен

Ефективний CBP потребує свідомих дій: мінімальних рівнів участі, просторів лише для жінок там, де вони потрібні громадам, усунення бар'єрів на кшталт транспорту й догляду за дітьми, а також навчання громадських акторів і сил безпеки з гендерних питань. Інклюзія — це не лише про те, хто присутній у кімнаті. Це про те, чиї погляди формують пріоритети захисту та відповіді на ризики.

Photo by: Hana Haza'a/UN Photo

ЛОКАЛЬНІ РІШЕННЯ ПОТРЕБУЮТЬ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ

Актори захисту на рівні громад у всіх чотирьох контекстах наголошували: локальні успіхи рідко можуть масштабуватися або бути сталими без інституційної підтримки, політичної волі та довгострокового фінансування. Адвокація жінок у Сомалі змінила національні рекомендації щодо виселення, але аналогічні зусилля в Ємені зайшли в глухий кут, оскільки жінки залишаються виключеними з офіційного прийняття рішень на національному рівні.

Тому гендерно чутливий CBP — це не лише питання участі на місцевому рівні. Він потребує гнучкого й довгострокового фінансування від донорів, закриття законодавчих прогалів з боку урядів і залучення жінок силовими структурами як повноправних співрозмовниць, а не лише як бенефіціарок. Рішення, очолювані громадами, можуть стати сталими результатами захисту лише тоді, коли вони пов'язані з інституціями, які мають повноваження.